

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Volitve in volilni red.

Nove volitve se bližajo in treba je, da se ž njimi začnemo zopet ukvarjati. Zlasti kmeti ljudje bi morali sedaj dobro vedeti, pri čem da so in kaj jim je tirjati od prihodnjih kandidatov, kedar se jim bodo prišli v poslance ponujati. Zastran volitev odloči največ volilni red, t. j. postava, po kateri se voli in ki tudi število poslancev posameznim volilcem odmerja. V tej važni reči je sedaj z številkami dokazano, da se je kmetiskim ljudem premalo, mestnim itd. pa preveč poslancev odmerilo, če se namreč ozir vzeme na število kmetiskih in mestnih prebivalcev in na svoto njihovih davkov. Politični nasledek temu je sedanje gospodstvo liberalne stranke. Kajti prebivalci mest in trgov, potem veliki posestniki se držijo večjidel vsi liberalne stranke. Na kmetih pa še mnogo velja znani pregovor: staro vino, stari denar in stara vera. Kmet je sploh bolj konservativen, ker skuša to ohraniti, kar mu varuje njegov stan, jezik, navade, krščansko življenje in prepečanje. Toda bivši minister Schmerling je l. 1860 za deželne zbere izdelal volilne rede tako, da so mestni ljudje in veliki posestniki skup dobili več poslancev, kakor pa kmeti ljudje. Vsled tega je prišel liberalizem na vrh, začela se je liberalna doba, čije dobrote prav trdno čutimo na primer pri dačnih knjižicah itd. Srečno pridobljeno gospodstvo je liberalna stranka na vsak način hotla ohraniti in utrditi. To je dosegla najbolj z novim volilnim redom za državni zbor, kateri red še sedaj velja. Kmeti volilci bi se ga naj vselej in dobro spominjali, kedar imajo nove volitve. Ni dvomiti, da bodo takrat vselej in povsod pa tudi trdno izpraševali svoje kandidate, kaj da o volilnih redih sploh in zastran onega za državni zbor posebič mislijo. —

Vsega prebivalstva, za katero ovi volilni red velja, štejejo 20 milijonov; namreč: 4931 velikih posestnikov, 499 udov trgovinskih zbornic, blizu 4 milijone mestjanov in tržanov in 16¹/₃ milijona kmetiskih ljudi. Državnih poslancev je vseh 353.

Eden poslanec pride torej poprek na vsakih 56 000 prebivalcev. Kmetiskih poslancev bi torej biti moralo ³/₄, mestnih in tržanskih ¹/₄, t. j. prvih 275, drugih pa 88, na 4931 velikih posestnikov in na 499 udov trgovinskih zbornic nebi spadal noben poslanec. Kako pa je v resnici? Tako: 499 trgovinčarjev voli 21 poslancev, 4931 velikih posestnikov 85, mesta in trgi 116 (z trgovinčarji torej skup 137), kmetje pa samo 131. Z drugimi besedami: 4931 velikih posestnikov ima toliko volilne pravice, kolikor 10 milijonov kmetov (2000krat več) in 499 trgovinčarjev velja toliko, kolikor 2¹/₂ milijona kmetov; 24 trgovinčarjev že voli 1 poslanca; velikih posestnikov 51 tudi 1 poslanca; v mestih in trgih voli 33.307 (namesto 56.000) 1 poslanca, kmetiskih ljudi pa je treba naštetih, da imajo 1 poslanca: 125.561 (namesto 56.000).

Take so razmere pri nas vsled volilnega reda, katerega je izdelala liberalna stranka — očitno ne na politično korist — da o drugi molčimo — kmetiskemu prebivalstvu, katero sedaj skoro edino sv. Cerkvi daje mešnikov, cesarju največ vojakov, državi pa največ denarjev. Ako tedaj kmetisko prebivalstvo hoče tudi politično toliko veljati, kolikor plačuje v krvi in denarjih, mora pred vsem, se vé da z postavnimi sredstvi, delati na to, da se njemu nevgodni volilni red spremeni, in v ta namen je treba konservativnih, kmetu res udanih in srčnih poslancev, ne pa liberalnih kričačev ali pa kakih političnih mevž. Liberalen poslanec ne bo glasoval zoper volilni red, ki je liberalcem toliko ugoden. Vrana ne kljuva vrani očes!

Resolucije ali sklepi

splošnega shoda avstrijskih katoličanov na Dunaju
meseca maja 1877.

F. Cerkvena umetnost.

III. Premišljevajé, da zamore le koristiti, ako vsak duhovnik, kakor tudi sploh ako katoliški verniki vedó, koliko je sv. Cerkva gledé umetnosti storila, potem ako umevajo razvitek krščanske umetnosti in iz tega zajemajo večje spoštovanje

do Cerkve; premišljevajé, da so dijaška semenišča predstopnje do duhovniških semenišč, da mora za duhovnika velikega pomena biti, ako razumeva zgodovinski zazvitek za cerkvo potrebnih umetnijskih reči, kakor tudi popolno izražanje cerkvenih resnic v ustvarbah umetnosti; premišljevajé, da so ustmena predavanja, pojasnjena z primernimi sredstvi, ne dajo popolnem dobro nadomestiti po nobenem zasebnem še tako marljivem prebiranju strokovnjaških listov; premišljevajé, da so bogoslovske vednosti itak že v mnogovrstni dotiki in tesni zvezi z umetelnostno zgodovino in starinoslovjem; premišljevajé, da se od duhovnika, v starinoslovju cerkvene umetnosti izvedenega, da pričakovati izvrstno čislanje in skrb ohranjanja spomenikov cerkvene umetnosti srednjega veka; premišljevajé, da duhovnik, kateri je v tej reči izveden, kaže jako zaželjeno sposobnost, ljudstvu, s katerim je v najbližnji dotiki, biti voditelj in učnik v umevanju in ljubezni za blažji umetnijski ukus, da se torej nadejanja Cerkve, države in človeške družbe gledé jihovih skupnih koristi pri umetelnosti in jenem napredku v tem poduku vjemajo; premišljevajé, da tudi na protestantskih vseučiliščih v Nemškem od vlade nastavljeni profesorji učijo starinoslovje cerkvene umetnosti, da je torej nekaj enakega tem več pričakovati od vseučilišč in od učilnih zavodov v katoliških državah: izreka shod avstrijskih katoličanov željo, naj bi se od odločevalne cerkvene strani, kolikor je to mogoče, mislilo na priredjenje predavanj iz zgodovine in starinoslovja krščanske umetelnosti v duhovniških semeniščih in bogoslovnicaah po zgledu škofij, katere že kaj takega imajo, pri kateri reči se pa še posebič mora priporočati, naj se v dijaških semeniščih poduk v risanju kot obligaten zaukaže in tako uravna, da bo zamogel kot predstopnja za bodoči poduk v cerkveni umetelnosti v bogoslovju služiti.

IV. Premišljevajé, da se zarad znane topografične in narodne različnosti v cesarstvu ima centralno delovanje za krščansko umetelnost boriti z znatnimi težavami, in da zlasti različnost jezikov krepek vspeh centralnega lista za umetelnost zabranuje; premišljevajé, da bi tak centralen list, odtegnjen lokalnim potrebam in prašanjem, potrebne podpore poprej pogrešal, kakor pa list namenjen manjšim krogom, ki pa mu podajajo mnogo naravnih pogojev obstanka; premišljevajé, da tako od mnogih oddaljeno podvzetje pravega umevanja in prizadevanja za umetelnost po vseh delih cesarstva vendar nebi pospeševalo, med tem ko pa lokalni listi laglje lokalnim potrebam ustrezajo in lokalno prizadevanje za umetelnost vzbujajo in podpirajo: sklene shod avstrijskih katoličanov izdavanje centralnega lista v zadevi cerkvene umetelnosti za celo cesarstvo opustiti ter na izdavanje in podpiranje večih in lokalno opravičenih listov delati.

Gospodarske stvari.

Špinača.

M. O tem izvrstnem sočivju se je že v lanjskem letniku obširneje pisalo, ker pa se pri nas še vse premalo obraja in prideluje, jo hočemo tukaj zopet našim vrtnarjem in gospodinjam priporočiti, zlasti zarad tega, ker je špinača jedno tistih sočivij, ki se morejo razun ob času globokega snega ali prav hudega mraza skoraj skozi celo leto rabiti. Glavna posejatev se vrši zdaj meseca avgusta, da je pozno v jesen, po zimi in spomladi te prikuhe kaj v roke vzeti. Poleg tega se pa more še pred avgustom ali po avgustu tudi sejati. Pa tudi brž spomladi se more špinača sejati in tedaj je jo treba vsakih štirinajst dni novo gredico posejati. Spomladanska in poletna setev se da le jedenkrat porezati, ker rastline prenašlo v stebila gredó; druge setve pa se morejo večkrat rezati. Najprikladnejše se seje po vrstah 8—12 palcev vsaksebi. Vendar jo pa tudi sejejo med vrste korenstva, pa tudi za obrobke ob grahovih in fižolovih gredicah. Za kraje, ki imajo posebno hudo zimo, se posebno ozkolistna špinača priporoča. Od širokolistne pa se manj semena potrebuje.

Našim kuharicam prijazna beseda.

M. Znana reč je, da ima marsiktera kuharica navado meso ali pa tudi razno sočivje bodi si, da čvrsto ostane ali pa brez vsega premislika, po cele ure v vodi namakati in v nji ležati puščati. To ravnanje pa je popolnoma krivo in napačno, ker se po takem vsaka tvarina, naj je že živalskega ali rastlinskega vira, pokvari in poslabša. Voda ima namreč v viši meri, kakor se po navadno misli, moč, v njej ležeče tvarine izsesivati in ravno najnježnejši, tedaj najboljši delki se najprej iz njih potegnejo. Kolikor več ima ktera studenčnica raznih soli v sebi — in skoraj ni nobene, ki bi jih čisto nič ne imela, toliko večja je njena moč na razne tvarine. Veča ali manjša množina apna, ktero ima skoraj vsaka studenčnica v sebi, živalsko in rastlinsko vlakno strdi. Ne smelo bi se tedaj meso in druge prikuhe dalj časa v vodi puščati, kakor je ravno potrebno. Nekatere kuharice vedo iz skušnje, da je špargelj, salata, vohret itd. manj nježna in okusna, ako so se te tvári pred kuhanjem dalj časa še v vodi spirale. One se tedaj varujejo take izprane prikuhovine na trgu kupiti. Ta izsezivna moč vode se gledé kube še vse premalo skrbno porajtava.

M. Les ne gnjuje in se ne vname, če se najpoprej tako vse mokrote in v njem tičečega terpentinovca oprosti. Spravi se potem v pripravne cilindre in se v njega spravi z silno močjo apno in voda z žvepleno kislino vred, kar vse v tanke ljuknjice lesne vdere. Na to se les zopet posuši in, kakor potrebno, porabi. Žveplena kislina deluje na apno

in naredi se dvakrat žvepleno-kislo apno, ki se v vodi lahko raztopi, ž njo vred v les vdere in pozneje z pomočjo zraka v mavec ali gips (žveplo-kislo apno) spremeni, ki se pa v vodi le malo ali nič ne raztopi in pozneje ne lahko iz lesa ne spravi. Tako pripravljane lesa, ki je dosti cenejša od vsakega drugega v ta namen priporočena je izvrstno sredstvo zabraniti, da les niti na suhem niti na mokrem ne začne gnjiti. Tako pripravljene lesa se mrčesje lahko ne lotijo in tudi ogenj se ga tako lahko ne prime, ker so se vse vnamljive snovi iz njega spravile in ker je vlakno z gipsom, ki je slab voditelj toplote, prevlečeno.

M. Zeleni grah se vlaga, ako se za stari polič (0.7 litra) izluščenega graha vzame perišče stolčenega sladkora. Grah se vsuje v renico in ta na toplo ploščo umetnega ognjišča postavi. Kakor hitro se zapazi, da se spodnji grah začne ugrevati, se renica proč vzame in grah v nji pretrese in vse vkup zopet na toplo ploščo postavi. Tako se ravna, dokler se ves sladkor raztopi, in ves grah v skorjo iz sladkora zavije. Na to se grah izsuje na platno in prav redko na njem raztrese in na solnce sušit postavi. Vsak dan se mora pa grah večkrat premešati, dokler kakor kamen trd ne postane. Na to se grah vsuje v žakelje in na prozračnem prostoru do porabe hrani. Predno se rabi, se čez noč v mlačni vodi namaka.

Tržna novost. Izvažanje zrnja iz Avstrije v tuje dežele se je kaj živahno začelo gibati. Tujih kupcev se glasi vedno več. Ječmena gre največ v Württemberg, Baden in Alzacijo, pšenice pa na Bavarsko in Švicarsko. Meseca avgusta se je samo na tržišču v Beču pokupilo 600.000 meterskih ali novih centov ječmena in pšenice. To so nasledki rusko-turške vojske. Rusija in Rumunija nečete pa deloma tudi ne morete svojega zrnja izvažati.

Sejmovi na Štajerskem. 20. avgusta: sv. Juri na Pesnici, Kostrivnica, sv. Marija v puščavi, Pilštajn, Žetale; 24. aug. Arvež, sv. Dub na Šavnici, Čmurek, Rogatec, Slov. Bistrica, Laško, Velenje

Sejmovi na Koroškem. 21. aug: Lesnik; 24. aug: Nemški Plajberg, Feldkirchen, Brezinje, Labod, St. Ožbalt; 27. aug. Črno; 29. aug: Presnica.

Dopisi.

Od Kapele pri Radgoni. Strah in groza objema človeka kedar premišljuje, kako se raznovrstne hudobije med ljudstvom množijo. Koliko se o tem den za dnevom po novinah bere, koliko ubijstev, umorov, tatvin, goljufij itd. pa še se prigodi, ki se javno ne razglasujejo in so te znane samo v onih okolinah, gder so se pripetile. Če pri tem pogledamo na vrsto ljudi, med katero se v naših krajih

največ in najgorših hudobij dogodi, radostnega srca zapazimo, da se le malokdaj bere in prav po redkem čuje, da bi bil kmet ali v obče kak posestnik koga ubil ali okradel, ampak največ pokvarjenosti je med viničarstvom. Kmeta, svojega gospodarja, ima ta baža ljudi celó v svojih šakah. Ali o tem in o viničarski gizdi drugokrat. Za dnes naznam umor, ki se je v noči od 29. na 30. jul. v naši fari dogodil. Morivec je viničar Mihael Strah. Rojen v Črešnjevcih hlapčeval je ta 27letni potepuh popred v raznih krajih. Pred 2 letoma postal je viničar v Janižbergu, se oženil, zapil vsaki zasluženi groš, potem pa svojo ženo v pijanosti brez vsega uzroka mnogokrat živinski pretepal in njo zadnjič v noči 29. p. m. zaklal. S prerezanim vratom šla je nesrečna reva še blizu 150 korakov pomoči iskat, ali obnemogla je in pred sosedovim pragom mrtva obležala, in tako tam na vročem solncu pred pragom 38 ur ostala, dokler ni prišel komisar iz Celja.

Hudobnika zgrabili so v Segovcih blizu Apač, kamor je po umoru zopet mlatit odšel, prignali ga v Radgono od ondot pa odpravili v Celje. Umor naznanil se je najpred občinskemu predstojniku g. J. Vebariču. Ta obče spoštovani mož in izvrsten narodnjak poda se taki na pot, in bil je že v pondeljek rano pred 5. uro v Radgoni, da priobči dotičnej oblasti, kaj se je zgodilo. Ali še le v torek po poldne prišel je komisar še z enim pisarjem iz daljnega mesta Celja. Zakaj iz Celja in ne iz Radgone? Ali pri gornje-radgonskih in različnih radgonskih oblastih nikogar ni, ki bi bil sposoben na tenko opaziti, kaj se je dalo videti, in verno opisati, kaj se je tam našlo? Zakaj jih pa plačujemo? Mar ta komisija iz Celja manje stane, kakor iz dvajstokrat bližje Radgone? Ali se znabiti celjski komisar in pisar ob svojem vozita? Zakaj se postave tako ne napravijo, da bi dežela manje stroškov imela?

Iz Ptujja. (O izdavanju Slomšekovih zbranih spisov) zamoremo poročati: založbo druge knjige: basnij, prilik in povestij“ prevzela je tiskarnica družbe sv. Mohora, in da se bo z tiskom takoj pričelo. G. urednik je bil ponudil ta drugi zvezek Slom. zbr. sp. slov. Matici, ki je pa odgovorila, da za sedaj ne more prevzeti izdavanja; isto tako odbor za stavljenje Slom. spomenika ni bil v stanu zbirke na svitlo dati. Ker tudi, kakor vemo, g. zbiratelj in urednik, z raznim delom preobložen, nima časa, baviti se z jako sitnim in mudnim razprodavanjem knjig in po izkušnjah, katere si je pridobil pri prodaji „Slom. pesnij“ nobene želje, drugega in daljnih zvezkov sam zalagati, bi se bilo to hvalovredno početje skoraj da celó ustavilo. Zato gre slavnemu odboru družbe sv. Mohora v resnici vsa hvala, da je prevzel nadaljevanje dela, katerega zahtevata narodova čast in nja ponos. To bi vendar bila nedopovedljiva sramota za slov. narod, ko bi zbranih spisov enega svojih največjih rodoljubov in prvih pisateljev,

ki se nam lepo urejeni ponujajo, ne zamogli spraviti na svitlo. Naša skrb če biti, da družbina tiskarna pri tem podvzetju škode trpela ne bo. Slomškovih pesnj se je v teku enega leta toliko razprodalo, da so sedaj po večem (samo!) poravnani tiskovni in drugi stroški. Največ iztisov se je spečalo se vé da pri nas na Štajerskem, najmanj pa (in to v istini do čuda malo!) na Kranjskem.

Od sv. Bolfanka pri Ormužu. V soboto in nedeljo t. j. 4. in 5. t. m. imeli smo dva slovesna dneva; počastili so nas namreč naš milostljivi knez in škof! Strelba g. Koflerja nam je naznanila približanje našega pastirja in smo tedaj hiteli k nekemu križu, pri katerem se je že mnogo ljudstva zbralo, ne le iz domače, ampak tudi iz bližnje štrigovske fare iz Medjimurja. Ob šestih Njih je spremljala vsa množica med petjem, moljenjem in in strelbo v cerkvo, pred katero se je lepo okinčan slavolok nad potom razvijal. Drugi dan rano že pokali so možarji ter naznanjali imenitnost bodoče slovesnosti; in res ta dan bil je za nas pomenljiv in ostal nam bode vedno v spominu! Obhajali smo takrat 3. svečanost: posvečenje (consecratio) cerkve, blagoslovljenje altarjev in delenje sv. birme. Vse to je trajalo celo predpoldne in še le ob $\frac{1}{2}$ 5 zvečer so se knezoškof odpeljali v Središče. Za ponovljenje naše cerkve so si naš g. župnik J. Trampuš mnogo zaslužkov pridobili. Od prve ure, ko so v našo faro stopili, je okinčanje in polepšanje starih altarjev njihova glavna skrb bila. Krasno, od našega rojaka g. J. Čučeka, zlatarja v Mariboru, ponovljeni in deloma novi altarji nam kažejo, da so stroški; od farmanov rado in voljno darovani, dobro in hvalovredno porabljeni. Prijetna hiša božja spodbuja k pobožnosti sedanji rod, pa bo tudi še naše zarodnike vedno opominjala na bogoljubnost in darežljivost roditeljev.

Iz Šaleške doline. Včeraj 6. avg. t. l. so se tukaj vršila posvetovanja radi prihodnjih volitev za deželni zbor. Povabljeni so bili najodličnejši gospodi volilci iz Slovengraške in Šoštanjске okolice, ki so tudi k posvetovanju prišli in po živahnih debatah stavila sta se kandidata gospoda dr. Ivan Lipold in dr. Jožef Šuc. Enoglasno se je sklenilo, da bodo volilci le odločno značajnega in narod ljubečega moža kandidirali. Kateri bo dobil več glasov, to nam sedaj še ni mogoče vedeti, vendar močno verjetno je, da jih ne bo dobil nobeden zadosti, če eden sam rad pred volitvijo ne odstopi in svojih glasov ne prepusti drugemu narodnemu kandidatu. Želeti je torej, da se gospoda sama poprej porazumita, da ne bo narod škode trpel, sovražnik pa zmagal in se nam smejal.

Dostavek uredništva: iz mnogih razlogov sklepamo, da g. dr. Lipold kandidate še niti sprejel ne bo! „Sl. Gosp.“ ga tudi podpirati ne more, ker se mu je pred večimi leti že izneveril. G. dr. Lipold ni naročnik Slov. Gospodarja!

Od Ibove pri Brežicah. (Lepo hvalo) moram izreči „Slov. Gospodarju“, da nas je pozorne

storil na kravje kupce iz daljne pruske Nemčije. Res je, tudi pri nas so že veliko število krav po kupili ter jih drago plačali, ker smo jih visoko cenili. Ovi kupci so trdi Nemci in se torej poslužujejo tolmačev. Ti so pa zvite buče ter si prizadevujejo vsakemu vstreči in torej po nemški pomagajo kupcu, po slovenski pa slovenskim prodajalcem, vsekako pa sebi samim. Letina pri nas ne kaže tako dobro, kakor od drugod slišimo. Pogorica je sicer vse prav lepo, ali suša silno pritiska na našo peseknato polje. Kar je lani voda vzela, bo letos suša, ako ne več. Ljudstvo se množi, kruh pa gine. Tudi tukaj so začeli novo šolo zidati. Dal Bog, da bi več hasnila, kakor stara!

Od sv. Lenarta pri Veliki nedelji. (Velik ogenj) je bil 29. julija o Oslušoveih. Pogoreli so posestniki Vida Korpar, Matija Kovačec in Anton Dolinšek. Užgal ga je 4letni sin Korparjev; otrok je našel na tleh par žveplenk, jih pobral, užgal in v šope za hramom zložene potisnil. Ogenj zgrabi streho in v $\frac{1}{2}$ uri so bili vsi tri posestniki v enem ognju. Nesreča je velika. Zgorelo je 10 poslopij, vse ravno spravljeno zrnje, seno, vsa obleka, zabela in pohištvo, Korparju tudi 3leten žrebec, 2leten bik, 1 tele in 7 prasec. Posestnikov nobeden in sploh le malo ljudi je bilo doma; vse je bilo pri vinogradih gledat, kako grozdje leporaste. Ogenj je torej v nemar razsajal. Tudi brizgalnica iz Ormuža je prepozno došla. „Spriemajster“ jo je torej brž zaklenil in se z pajdaši v krčmo podal boljšega vina pit, kakor ga imajo v Ormužu. Škode je 10.000 fl. Edini Kovačec je bil zavarovan za 150 fl. pri — banki Sloveniji. Ljudje pazite na žveplenke in na otroke!

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Potrebno popraviljenje Zile kaj slabo napreduje; zaradi večnih komisijonov ne pridejo do trdnega dela. Proti škodi pa, katero Drava dela, se nihče ne gane; niže od Podgorijan v lepi in rodovitni Rožni dolini je Drava veliko stotin oralov najlepše zemlje že odnesla. Pred volitvami nam poslanci marsikaj obetajo, po volitvah se pa pogosto ne zmenijo za nas in naše potrebe. 10. septembra imamo volitev novega državnega poslanca za kmetske srenje 6 sodnijskih okrajev; Celovski in Feldkirchenski okraj voli v Celovcu, Velikovski, Bleiburški, Dobrivaški in Kapelski pa v Velikovecu. Nova volitev je za tega voljo, ker je liberalce in nemškutar Stockert poslanstvo odložil. Deželni šolski svet koroški je učiteljem v slovenskih šolah strogo ukazal nemški učiti; mudni ponemčevalci ne dobijo petletnih doklad pri plači. Protinaravnega ponemčevanja pa že otroci sami ne morejo več pretrpeti. V Kapli so šolarji vsi váli učitelju, katerega ne razumijo, ker ne vé besedice sloveski. Letina je na Koroškem prav dobra, vsaj veliko boljša, kakor zadnja 3 leta. Posebno dobro se je obnesla rž, pšenica in ječmen, tudi oves je bil lep. Kuruzo in ajdo je začela suša stiskati, toda le tu pa tam. Črešnje že dolgo niso bilo tako polne, kakor letos.

Po bčelah so začeli močno popraševati, bolj močne panje plačujejo po 5—6 fl. Zadnji sejem v Kapli je bil nenavadno živahen, zlasti veliko kupcev je prišlo iz Nemčije, ter so vse pokupili, vole, bike in krave, in drago plačali. Nek posestnik je za kravo, ki ni bila kaj posebnega, dobil 158 fl. — Potnikov tujecev vse gomazi letos po naših planinah, dolinah, jezerih in kopalščih. Mnogo denarjev nam donašajo v deželo, pa tudi mnogo prusaštva, freimavrerstva in razuzdanosti.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V Išel-nu v gornjem Avstrijskem sta se naš in pa nemški cesar sošla. Ali sta se pri tem shodu tudi o političnih rečeh kaj pogovarjala, to ni prav znano. Novine poročajo marsikaj, največ govorijo o tem, da je na zahtevo nemškega cesarja, ki je ruskemu stric, baje naš cesar privolil, da sme Srbija zoper Turka iti v boj in se njej ni bati, da bi magjarski honvedi potem zasedli Beligrad. Kaj je na tem resničnega, to se bo kmalu pokazalo. Resnično pa je, da je zastran vojnih priprav nekaj časa pri nas zopet bolj tiho, ako izvzememo nov ukaz vojnega ministra. Ta je namreč ukazal, da se v slučaj vojne zamorejo do 32. leta starosti k vojni poklicati tudi tisti možki, kateri so pri novačenju sicer bili zvrženi, ki so pa še itak zmožni služiti za delavce, strežnike itd. — Gališki zbor sedaj zboruje. Turkoljubi so ga silili, naj sproži pismo do cesarja, v katerem bi zbor po zgledu Magjarov zaropotal za Turke zoper Ruse. Toda gališki poslanci turkoljubom nečejo vstreči in sklenejo torej pismo udanosti do našega svitlega cesarja. — Poslanec sv. očeta Pija IX. preuzvišeni nadškof Jakobini se je podal v Ljubljano, povabljen od ljubljanskega škofa. To je redka čast, katera je tako došla katoliškemu Slovencem. — Magjari še vedno norijo za Turka in so te dni celó v Sobotišču napravili tabor, pri katerem so kaj nesramno kazali svojo ljubezen do Turkov in sovraštvo do slovanskih Rusov in sploh do vseh Slovanov. — Hrvatje so čedalje bolj srditi na ogerske ministre, ker ti nečejo krajske železnice z hrvatskimi denarji staviti Hrvatom na korist, ampak Magjarom.

Vnanje države. Rusija pozove novih 370.000 brambovcev pod orožje brž potem, ko bo žetev in mlatitev dokončana; tudi so začeli tam z nje popisovati in izvažanje braniti, da nebi vojna, ki se zoper Turka bije, pomanjkanja trpela. — Nemčija začčenja nemilo čutiti nasledke liberalnega in sv. Cerkvo ob enem nesramno preganjajočega gospodarstva, siromaštvo narašča strahovito pri vedno večjem številu ljudi, ki ne dobijo zaslužka. Tem bolj se pa mastijo in bogatijo večjidel judovski denarni mogotei. Dohodki dač vedno pojemajo. Vkljub temu se pa nedolžni škofi in mešniki in verni katoličani marljivo zapirajo ali izganjajo. — Na Francoskem mislijo oklicati obsedni stan (Belagerungs-

zustand) ob priliki prihodnjih volitev. Radikalni, t. j. divji republikanci in neverniki žugajo namreč vse posestnike poklati, če bi ti pri volitvi zmagali. — Angležem je Turk dobro breo dal; Anglež je namreč Turku ponudil svojo pomoč zoper Rusa, če se mu privoli jadрати skozi Dardanele in zasesti mesto Galipoli. Turk pa je ponosno odbil ponudbo. To je Angleža razžalilo in je dovolil sedaj Grkom, iti v boj zoper Turka. — V severni Ameriki je tamošnja republika dobila novega sovražnika. Indijanci, revni ostanki prvih prebivalcev v Ameriki, so se spuntali zoper evropske prišlece in začelo se je strašno klanje. Vlada je odposlala generala Gibbon-a z vojniki, kojih je že mnogo palo. — V izhodnji Indiji, kder Angleži gospodujejo, razsaja zopet strašna lakota. Ljudje umirajo na tisočine. Sosedni Angležev v Indiji, mohamedanski Afganani in prijatelji Rusov, so angležkeji državi napovedali boj.

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

Celih 14 dni že se ne upajo Turki nič storiti, čeravno so 3 ruske napade na Plevno odbili in vsled tega Ruse prisilili raztrošene svoje čete zbrati. No, in Rusi so to že srečno dosegli. Gurkose je povrnil čez Balkan nazaj in dobivlja v Gabrovo in Trnovo vedno več pomoči. Cesarjevič je okoli Ruščuka nastavljal opazovalne čete, ostalih 50.000 mož pa ima med Jantro in Lomom v močno zašancanih prostorih. Proti Osman-paši stoji od Selvi čez Bogot, Bršljan in Nikopolje 45.000 mož pod generalom Zotovom, ki je povelje prevzel namesto odstavljenege Krüdenerja; general Schilinder-Schuldner je pred vojaško sodnijo postavljen. Na sredi pa stoji veliki knez Nikolaj tudi z 40.000 vojakov z glavnim štanom v Sistovu. Ob enem prodira rumunski knez Karol z 30.000 Rumunov čez Donavo pri Karabiji in Nikopolju Osman-paši za hrbet. Rusi so sedaj dosti boljše razstavljene, kakor pred 14 dnevi; združeni so podobno velikej zagvozdi, ki turške sile kala na dvoje. General Čimerman drži v svoji oblasti železnico od Črnovode do Küstendža in je za večino svojih vojakov blizu Donave na zdravih višinah pri Malčevi priredil zašancan tabor. Tu pričakuje pomoči iz Rusije; 10.000 Rusov mu je že prišlo do Izmaila, od koder se bodo po Donavi peljali do Malčeve. Do konca avgusta dojde Rusom v Bolgariji 130.000 rezervistov in tedaj se bo začel odločilni boj od ruske strani, če ga ne bodo do tiste dobe Turki začeli. Do sedaj se niso upali prav iz svojih trdnjav in šanc. Ejub-paša je zašancan okoli Razgrada, Mehemed-paša stoji z glavno vojsko od Džumaje do Osmanbazarja in Žebrove, kder se hoče z Sulejman-pašo združiti in pritisniti na Trnovo. Osman-paša se je baje iz Plevna začel pomikati nazaj proti Balkanu. Egiptovski princ Hasan pa čaka pri Varni na 30.000 Turkov, kateri so Kavkaz, kder niso nič opravili, zapustili in se sedaj po morju peljajo nazaj. Tudi iz Ba-

tuma v Armeniji so Turki 20.000 mož prepeljali v Carigrad in jih odposlali v Balkan. V Armeniji je silna vročina in torej tudi gibanje na bojišču ni znatno. Rusi pomnožujejo med tem svojo vojno. Na Kandiji je nastal punt; Turki so se poskrili v trdnjave. Turki sedaj, kder le morejo, pobijajo vse kristijane, zlasti Bolgare in zadnji čas tudi Grke. Najhujše divjajo divji Črkesi. Despotovičevi vstaši so se zopet zbrali in Turke pri Črnem potoku natepli.

Za poduk in kratek čas.

Črtice iz slovanskega bojišča v Aziji in Evropi.

IX. Najslavniši in do sedaj najsrečniši izmed ruskih generalov je hrabri Gurko. Ogerske novine poročajo o njem, da je rodom Slovak in da se je še le pred 20 leti iz Trenčína izselil na Rusko. V mesec dnevih je čez Balkan goro 50 ur daleč od Donave globoko na Turško prodril in se po mnogih srečnih bitkah v Balkanske klanice in soteske vrnil nazaj ter jih sedaj varuje zoper napade Sulejman-paše. Najvažniši dogodki na njegovem drznem navalu proti Adrijanopolju so pa bili sledeči. Do Trnove, nekdanjega mesta Bolgarije 7. julija prilomastivši se je kmalu z 10.000 napotil proti Balkanu. Toda ravno in precej dobro pot čez ondi 6000 črevljev visoko goro mu je zaprlo 8000 Turkov, ki so pri Šipki bili dobro zašancani in so tamošnja soteska skrbno varovali. Gurko pošlje torej kneza Mirskega z 3000 vojaki nad Gabrovo proti Šipki, da bi Turke nekoliko motil, sam pa je z 7000 Rusi in 1 brigado bolgarskih prostovoljcev vkrenol na levo ter je 11. julija prišel do zadnjega znožja skalne gore. Drugi den 12. julija je začel plezati na Balkan za bolgarskimi pastirji, ki so mu tir kazali. Po neizmernem trpljenju za konje in ljudi so dospeli na vrh ter z nepopisljivim veseljem prvič gledali v lepe južne kraje. Prenočili so na Balkanu, 13. julija pa, ko je začela zarija svitati se, stopali navdol v prekrasno dolino, ki se vije kraj vode Tundže. Okoli poldneva so zadeli na prve Turke pred vasjo Hankioj. Nek kmet jim je prvi povedal, da so Rusi prišli. Mahoma navre 5000 Turkov, vsak zgrabi, kar je v naglici našel, in hiti Rusom nasproti; ali ko zapazijo vse črno gomazati iz planine, na strani pa na brzih konjih bradaste kozake z dolgimi sulicami, se jih loti silen strah, začnejo bežati, kozaki pritisnejo za njimi in jih do zadnjega vse revno posekajo. Zvečer so se Rusi v zapuščenih hišah vasi Hankioj počivat vlegli. V noči je še mnogo Rusov prešlo Balkan goro z konji in kanoni in drugo jutro, t. j. 14. julija je obrist Bežanov proti izhodu marširal in Turke izpodil iz Konara in Tvrdice, Gurko sam se je pa obrnil proti zahodu, da bi se polastil Kazanlika in potem Turke v Šipkini soteski od zaja zgrabil. Naprej proti jugu pa je z 1 škadrano kozakov mahnil „rotmistar“ Mar-

tinov in 15. julija prihajal v Eni-Sagro do železnice, kder je takoj telegraf prerezal in železniško postajo razdjal. Kazanlik je lepo mesto, ki šteje 3000 ljudi. Pred mestom se je turški general Reuf-paša Rusom v bran postavil, opiraj se na vinograde. Toda Gurko ga naglo zgrabi od večih strani in v beg zapodi. Zvečer so bili Rusi v Kazanliku. Sedaj je še bilo treba Turke izgnati iz soteske, kar se je 18. julija tudi zgodilo, toda le po hudej bitki, v kateri je palo 200 ruskih junakov. Tako je bila pot iz Trnove čez Balkan v ruskih rokah in kmalu je število Rusov na južni strani narastlo do 15.000 mož. Pri bitki v Šipkini soteski so se Turki krive storili strahovitega zverinstva, katerega nočemo našim bralcem zamolčati. Ko so se Rusi turškim šancam bližali, so Turki razvili belo zastavo; to je po celem svetu znamenje, da se sovražnik hoče udati. Rusi so torej streljanje ustavili in šli mirno proti šancam zanašaj se, da je Turkom resnica udati se. Toda komaj so prišli do šanc, jih zavratno turške krogle kar obsipljejo, mnogih je palo mrtvih, še več pa ranjenih oblevali; Turki vderejo iz šanc in pobero 30 ruskih ranjencev ter zavlegši jih v šance začnejo strašno nečloveško trpinčenje. Živim so odrezali noge, roke, ušesa, nose itd. in še le po dolgem mučenju so nesrečnikom glave odsekali. Par ur poznej so Rusi z pomnoženimi četami udarili na šance in turške zverine vrgli vun; kar ni zbežalo, je storilo smrt. Ko so Rusi razmesarjenih tovarišev telesne kose našli, so se žalosti in srda jokali in se zadržali, da ne prizanesejo nobenemu Turku več.

Prehod Rusov čez Balkan je Turke silno iznemiril in prestrašil. Kar je le moglo, je bežalo povsod pred strašnimi kozaki naprej proti Adrijanopolju. Rusi so jim bili vedno in trdno za petami. Knez Mirski je zaporedom Turke izpodil iz Kaloferja, iz Karlove in se bližal Filipopolju. General Gurko je pa 22. julija vzel veliko mesto Eski-Sagra in potem hitel naprej, da bi se železnice od Jamboli do Adrijanopolja brž polastil. Toda so pa Turki na vsak način hotli zabraniti. Sultan je torej Sulejman-paši, ki se je z ostanki svoje v Črnogori tepene vojske po morju pripeljal v Mekrid in od ondot po železnici v Adrijanopolje, naj hiti Rusom nasproti in jih za božjo voljo ustavi. Sulejman je res vse pobral, kar je le puško nositi moglo, ter pri Karabunarju Rusom pot zastavil. Toda Gurko ga nemudoma zgrabi in strahovito pretepe. Od 12.000 mož je Sulejman komaj 3500 rešil in žig njimi pribežal v Adrijanopolje. Ostala vojska je bila ali ubita ali razpršena na vse strani. Rusi so zaplenili tudi 12 kanonov. To je bila slavna zmaga Gurkova pri Karabunarju 26. julija. Zmagoviti Rusi so sedaj Turke pred seboj podili ter 27. julija prestopili reko Marico, ki teče skozi Adrijanopolje proti morju. Od Marice so 28. julija predurjni kozaki prijezdili do železnice in do velike ceste, ki drži iz Srbije v Sofijo, Filipopolje, Adrijanopolje in Carigrad. V mestu Haskioj so kozaki

razdrli železniško postajo in potem niso smeli dalje v Turško prodirati. Kakor blisk iz jasnega neba je zadelo zmagonosnega generala Gurka, ko mu je od velikega kneza došel ukaz, da se mora hipoma vrniti in pomeknoti nazaj proti Balkanu. Nesrečna bitka pri Plevnu 30. julija je bila uzrok, da je Gurko moral nazaj. Žalosten je pred Turki, kateri so sedaj iz Carigrada dobili pomoči in zopet začeli pritiskati, zapustil zeleno reko Marico, mesta Jeni in Eski-Sagro, Karlov, Slivno, Kazanlik in Konaro. Vračajočim Rusom je neizmerno težko djalo, da so prisiljeni bili uboge Bolgare zverinskim Turkom prepuščati brez pomoči. Ali sila kola lomi, Rusi so morali nazaj v Balkanske klance, Turki pa so zapuščene Bolgare povsod začeli strahovito pobijati, streljati, obešati in vtapljati. Mnogo so jih celó žive pometali v jame in pokopali. To je res žalosten nasledek napačnega in torej tudi nesrečnega ruskega vojskovanja!

Smešničar 33. Dobro rejen potnik, ki je sila napet in debel trebuh imel, je šel skozi faro, katera je zaradi mnogih tatov slabo slovela. V krčmi pri cerkvi naleti na šegavega brbravca, ki ga takoj vpraša rekoč: „gospod, zakaj pa svoj „pinkelč“ pred seboj nosite? Mož z debelim trebuhom mu pa odgovori: „iz modre previdnosti; potujočemu skozi Vašo tatinsko faro mi ga je treba imeti vedno pred očmi!“

Razne stvari.

(Iz Ljubna v savinjski dolini) se nam piše o žalostnem pomanjkanju krščanske ljubezni. Kmet iz okolice si je pri bogatem tržanu v Ljubnem izposodil 5 fl. na 8 dni. Bogataš je pa tretji den že denarje tirjal nazaj in ker jih ni dobil, tožil in ubogemu kmetu stroškov zakrivil za — 27 fl.

(Iz Konjic poizvemo), da se učiteljica, „frajlica“ Emilia Šubic, ki ni zmožna slovenščine, dalje prosi. Prav tako, da je sama sprevidela, kako malo sodi ponemčeno dekletu za učiteljico v slovenski šoli. Želimo njej srečen pot!

(Potne liste za živino), ki se namisli na sejm postaviti, morajo srenjski predstojniki svojim srenjčanom napisati. Piše se nam iz Podlož, da nekateri predstojniki za pisanje jemljejo po 10 kr. od lista, kar je za posestnika občutljiv znesek, če je prisiljen več živine ali eno živinčce večkrat na sejm gnati. Prav za prav ima pa predstojnik tirjati le 1 krajcar za tiskan papir in še tega ne, če srenjski zastop sklene, take stroške za papir iz srenjskih dohodkov plačevati.

(† Priden Slovenec) g. Martin Krušic, po domače Svedre, glavar sloveče Svedrčeve rodbine v Medlogah pri Celju je 9. avgusta umrl.

(Škedenj in žitnica pogorela) je grofu Wurmbrandu v Gornji Radgoni; škode je 12.000 fl. Nasprotni veter je ogenj od bližnjih poslopij odvrnul.

(„Ranjeni Črnogorac“) je velekrasna, velika slika, izdelana od Jaroslava Čermaka. Stacunar M. Petek v Veliki nedelji jo ima na ogled.

(Nova okrajna sodnika) sta nameščena gosp. Lulek pri sv. Lenartu v slov. gor. in dr. Eminger v Gornjemgradu, prvi je rojen Slovenec, drugi slovenščino dobro umé.

(Strela udarila) je v postransko poslopje g. P. Feichterja na Bezenem pod Pohorjem, pogorela je hiša in hlev. Isti den je blag dež namočil mariborsko okolico.

(Slomšekov spomenik) v stolni cerkvi v Mariboru je postavljen; treba je še samo Slomškovke podobe iz kararskega marmorja, katero bo g. Zajc v Ljubljani do novega leta, kakor trdno upamo, mojsterski izdelal.

(Tolovajsk umor) se je zgodil v noči od sobote do nedelje na veliki cesti pri Hočah zunaj Maribora. Nekdo je J. Bernata, iz Jablan pri Cirkovicah, ubil in mu vzel 8 fl.

Dražbe III. 21. avg. Ignac Maleč 717 fl. v Konjicah; 22. avg. Stefan Lakner 14.780 fl. v Konjicah, Andraš Štor v Frankolah 2424 fl. Paul Mihelak v Gabrniku; 24. avg. Franc Klaužer v Kozjem, Franc Brlič v Nadbišecu 1610 fl.; 25. Andraš Esih 2240 fl. v Konjicah, Martin Topolšek pri št. Miklavžu 2780 fl.

Listič uredništva. G. Šbt. v Slov. Bistrici: ponudbe ne moremo sprejeti. Plačane inserate sprejema opravištvu G. A. Krašovec v K. Obrnite se zavolj židnih kokonov do kmetijske družbe v Gradcu ali v Gorici, v Mariboru jih nihče ne kupuje. Dnes izostali dopisi prihodnjič!

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1⁶⁵/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 1/2 funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Turšica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	9	80	6	—	4	80	3	20	6	40	5	70	6	50
Ptuj	8	60	5	60	4	50	3	—	6	15	6	50	6	60
Ormuž	8	80	6	80	5	40	3	55	5	—	7	80	4	88
Gradec	9	98	6	82	6	—	4	15	6	—	—	—	6	20
Celovec	8	85	6	38	4	86	3	38	6	62	4	46	8	34
Ljubljana	9	21	7	—	4	20	3	90	6	—	4	70	8	48
Varaždin	8	60	5	80	4	20	3	40	6	—	7	—	6	40
Zagreb	9	—	8	—	3	80	4	—	6	10	6	20	6	50
Dunaj } 100	12	25	10	50	8	25	7	40	7	—	—	—	—	—
Pešt } Klg.	13	62	9	37	5	92	6	75	6	44	5	—	—	—

V Mariboru. Krompir 3 fl. 30 kr. Hl. — fažol 16, leča 30, grah 28 kr. Kg. — Pšeno 14 kr. liter. — Pšenično gres 26, prednja moka 22, srednja 20, polentna moka 16 kr. Kg. — Kravje maslo 1 fl. 20 kr., svinjsko maslo 90. slanina frišna 90, slanina prevojena 86 kr., puter 1 fl. 10 kr. Kg. — Jajce 2 za 5 kr. vsako. — Govedina 48, teletina 52, svinjetina mlada 55 kr. Kg. — Mleko frišno 12, posneto 10 kr. liter. — Drva trda fl. 3.— mehka, fl. 2-70 Kbm. — Ogelje trdo fl. —90, mehko 60 kr. Hl. — Seno 3 fl. 50 kr. slama 3 fl. 40 kr., stelja 1 fl. 90 kr. za 100 Kg.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 63-20 — Srebrna renta 67— — Zlata renta 75— — Akcije narodne banke 830— Kreditne akcije 173.— 20Napoleon 8.70 — Ces. kr. cekini 5-84 — Srebro 105-50.

Loterijske številke:

V Trstu 11. avgusta 1877: 12, 26, 58, 28, 85.
V Lincu " " 88, 64, 35, 78, 25.
Pribodnje srečkanje: 25. avgusta 1877.

400 goldinarjev [1—2]

dohohokov na leto in še več!!

Vsak pošten in plačati zmožen podvzetnik v slehernem kraju dobi na Dunaju pod jako ugodnimi pogoji zalogo zdravilnih sladnih preparatov (Malzheilpräparate) iz ces. kralj. dvorne fabrike za sladne preparate Janeza Hoff-a, iznajdnika sladnih preparatov in oskrbovalca pri skoro vseh evropskih vladarjih. Ponudbe z pojasnili se naj pošiljajo pod napisom; Johann Hoff, k. k. Hof-Malzpräparaten-Fabrik, Graben, Bräunerstrasse Nr. 8. in Wien.

Prošnja.

Zgubila se je knjiga iz Ptujja do sv. Tomaža, imenovana „Pastirna“ slov. spisana, ktera ima vrednost le za duhovnika. Ako bi kateremu bralcu teh vrstic znana bila, naj blagovoli poslati v Ptuj pod naslovom: „samostan“ v Ptujju. (Minoriten-Kloster in Pettau.)

Primerno darilo bo dotični prejel.

SLOMŠEK-ove PESMI

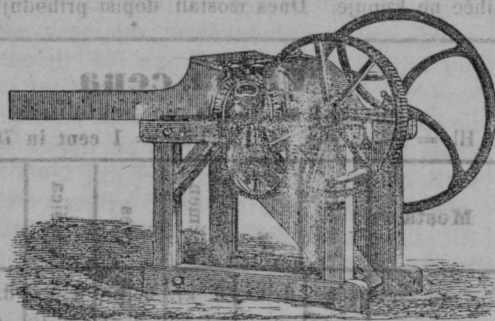
se še vedno dobivajo: v Celju pri J. Geigerju, v Celovcu v tiskarni družbe sv. Mohora, v Gorici pri Wokulatu, v Ljubljani pri J. Lerherju, v Mariboru pri Ed. Ferlincu in uredništvu „Slov. Gosp.“, v Ptujju pri W. Blankeju, v Trstu pri Colombo Coenu, trdovezane po 1 gld., broš. po 90 kr.; pri g. izdatelju M. Lendovšek v Ptujju (Pettau) pa vezane po 80 kr., broš. po 70 kr. — P. n. č. duhovščina in slavna šolska vodstva se še posebno opozorujejo, da je ta knjiga za darila pridnim šolarjem

[1—3] kaj pripravna.

WOGG in RADAKOVITS v Celju.

Kupčija z železjem pri „zlatem sidru“ — zum „goldenem Anker“ priporočuje sedaj ob začetku žetve bogato zalogo

mlatilnic na gnanje z roko ali z vitalom in z patentnimi klinčki.

Take mlatilnice so se po večletnih skušnjah in na stotine prodane skazale kot najboljše glede jibovega opravka, trpežnosti, priročnosti in nizke cene. Na dalje se priporočujejo razni trijeri ali mašine za čiščenje in prebiranje plevelnega semena od pšenice, rži, ječmena, ali ovsu, mnogovrstni plugi za oranje, zlasti za globoko oranje, potem okopavni in osipavni plugi, vejavniki, slamnorezni in vsi drugi poljski in kmetijski stroji. V zalogi je tudi mnogo cementiranih ncvih vag in utežev, posod za merenje zrnja, okovov za okna in dveri na izbiro, najlepše pozlačenih nagrobnih križev po najnižji ceni.

➔ Cenilnik določimo vsakemu brezplačno na dom, če se zanj oglasi.

[4—10]